

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Gergely István*
Cím: *Tanulmányut az Andrássy-
úton*

Forrás: *Nemzeti Újság*

Bp
(Hely)

1924. 3. 16.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

712.21

Hely

Idő

"1924"

Személy

Helyszám

Tanulmányut az Andrássy-úton

A legszebb budapesti térről, amely van, de nincs

Mintha diazkozvető szabta volna meg irányát, a nyílvaszú egyenességével lendül ki a főváros szívéből a ligeti világba az Andrássy-út, mintha csak összekötő jeggyűrűje lenne Budapestnek a szabad természettel. Mielőtt mai történelmi nevét megtapta volna, szemléltető jellemzéssel Sugárutnak nevezték fővárosunknak ezt a legtökéletesebben megkomponált útját, amelynek architektúrája egyre váltakozóbb modulációkban simul a terep természetének különféleiségeihez.

Az Andrássy-út első része — a Vilmos császár-úttól kezdve egészen az Oktogonig — afféle nagyvárosi széles út, amelynek két házsorában harmonikusan állhat a fényűző magánpalota a reprezentatív bérház mellett. Ma már pereze ez a front is kissé lezüllyött, cukorka boltocskákat, szatcsünetecskéket illesztvén az elegáns kirakatok egykor kifogástalan sorába. Fogas építészeti kérdés volt annakidején az Andrássy-út második számú sarokházának tervezése, amelyet hegyes szögben kellett megoldani. Néhai Fesztly Adolf, Árpád testvérbátyja, megoldotta a problémát, ugyezőlván biztosan intonált, hogy a kőből való zenemű harmonikusan elhangzhassék, el egészen a Ligetig.

Az Andrássy-út első részének gyöngye Föl máremeke: az Operaház, vele szemben a MÁV egykori nyugdíjalapítványi csodaépülete, a nagy Lechner Ödön legelső költeményeinek egyike.

— Mikor ezt a házat építettem — mondta nekem egyszer a Japán asztalnál a mester — arra kellett törekednem, hogy az én házam — ha lehet még — szebb legyen, mint az Operaház, anélkül azonban, hogy előtérbe tolokodnék. — Majd francia szellemességgel hozzátette: — Mert hát az udvarhölgy szebb lehet a királynénál, hanem azért a királyné mégis csak a királyné marad!

Az Oktogontól a Köröndig, az Andrássy-út második részében, a házsoroknak ugyanazt a karakterét látjuk, mint az elsőben, de már van valami, ami arra emlékeztet, hogy a fák és a virágok birodalma felé közeledünk: a lovasok számára fantartott havi-csosz két faszor. A kép világvárosi, egy-egy pompás palota örömet okoz a szemnek, leginkább a régi Múcsarnok, a kiváló Láng építésznek renaissance-gyöngye. Pereze, nem szabad a mellékkutakba tekinteni, ahol másvilág tárul a megfigyelő elé. Mert hát az Andrássy-út nem felelt meg a városrendező államnak, aki úgy vélte, hogy az előkelő szomszédság méltó házakat fog elővarázsolni az elágazásokba. Pájdalom, ez a mi legszebb utunk nagyon is hasonlít az elegánsan pompázó asszonyhoz, akinek alsószoknyája rongyos és száros. Az Andrássy-út — Europa. A mellékkutak nem egyszer — Balkán.

Külön remeke a városrendezési fantáziának a Körönd, a négy hatalmas palota összehangoltságával, a főváros legtérbélyesebb fáiival. Mint valami óriási virágmedencéből, úgy ömlik innen tovább az Andrássy-út, most már az idillek egy új jellegzetes vonásával. A paloták még nem mentek át a villarendszerbe, de mindegyik front előtt keskeny kis kertecské zöldel, mint első üdvözlője a kifejtett villegiaturának.

Az Andrássy-út utolsó része pedig — a Bajza-utcától az Aréna-utig — most már szabadonálló villákat mutat, különféle stílusban, különféle kerti gazdagságban, míg az Arkay-villák színpompája és a Born-palota monumentális kiképzése magas C-jét jelenti az ut-áriának. És ezzel befejeződik az Andrássy-út zeneművének négy tétele.

De most ott állunk Budapest legszebb terén. Egy rekkenő nyári napon, ebéd után tünnyan hazaballagva a Gundelből, a következő szavakkal állított meg Spányik Kornél festőművész barátom:

— Nézz körül, ez Budapest legszebb tere, mégsem létezik, nincs neve, nem ismerik el, semmiféle jelzés se szabja meg, mint individualitást, pedig építészeti és természeti szempontból egyaránt remek. Van, de nincs...

A művészek igaza van. Ez a gyönyörű tér, ahova az Andrássy-út beömlik, mint a folyam a tengerbe, szerves városrészlet, egyik oldalán a Szépművészeti Múzeum, másik oldalán a Múcsarnok, a közepén a Milleniumi műemlék Árpád szobrával, magasságban a magyar szobrászat világbüszkeségével, a koronát és keresztet emelő Gábor arkangyallal, a háttérben az architektúra müncheni renaissance-ával. És ez az egyetemes szép tér nem tartozik egytérre. A Szépművészeti Múzeum Aréna-ut 41, a Múcsarnoknak még csak száma sincsen, míg jobbra és balra az egyes házak az Aréna-ut különböző számait viselik.

Valóban Budapestnek ez a legtermészetesebben kiképzett tere megérdemelné, hogy mint városnegyedét tudomásul vegyék és megfelelő névvel ellássák, mert igazi életet csak abban a pillanathban kapna, ha külön megjelöléssel elismernék egyéniségét. Miért ne nevezhetnők el ezt a teret Milleniumi térnek?

Gergely István.